

LEIDSE MILIEURAAD

p/a Vondellaan 44
2332 AG Leiden
06 – 443 93 268
bosmanr52@gmail.com
twitter@lmraad

Leiden, 1 september 2020

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. wethouder voor Duurzaamheid, Bereikbaarheid en Beheer Openbare Ruimte
Hr. A. North
Stadhuisplein 1
Leiden

Betreft:

Advies m.b.t. concept visie Stadstuinieren

Geacht College,

In uw adviesaanvraag van 13 juli 2020 (kenmerk Z/20/1542165) vraagt u de Leidse Milieuraad (hierna onze raad) voor 7 september 2020 zijn advies te geven op de concept visie Stadstuinieren.

Advies

De raad heeft waardering voor het uitbrengen van de visie stadstuinieren.

Onderbouwing urgentie van de visie

Als doel van de visie op stadstuinieren is aangegeven het ‘*faciliteren en bevorderen van stadstuinieren*’. Onze Raad mist als vertrekpunt een toelichting op de vraag waarom dit voor het college belangrijk is en mist een vertaling daarvan in het beoordelingskader voor initiatieven in de stad.

Wel is het zo dat op verschillende plekken opmerkingen over het belang van stadstuinieren staan. Het lijkt in het begin van het stuk vooral over sociale samenhang te gaan en ‘natuurvriendelijk’ tuinieren. Verderop staan als waarden benoemd: oogst, medegebruik, gezondheid en veiligheid. Ook is aangegeven dat stadstuinieren groen meerwaarde geeft, dat de stad er mooier van wordt, dat mensen in beweging komen, dat het ontspant en dat het bijdraagt aan een ecologisch waardevolle inrichting.

Stadstuinieren kan naar de mening van onze raad een belangrijke bouwsteen vormen bij het biodivers vergroenen van de stad. De raad vindt beleid voor versterken biodiversiteit i.c.m. klimaatadaptatie een belangrijk thema met het oog op de urgentie daarvan¹. De aandacht voor de bijdrage aan klimaatadaptatie en het vergroten van de biodiversiteit is naar de mening van onze raad onderbelicht, maar we gaan ervan uit dat uw college deze bijdrage van groot belang acht. Leiden biodivers en klimaatbestendig vergroenen is immers één van de doelen van het beleidsakkoord “Samen maken we de stad”. Bij uw beoordelingskader voor het gebruik van openbare ruimte/ gemeentegrond verdient dat eveneens meer aandacht. Evenzeer zou de samenhang met de door de gemeente geadopteerde Actie Steenbreek benadrukt kunnen worden.

Aanbeveling 1. Verbindt de visie Stadstuinieren met de beleidsthema’s Biodiversiteit en Klimaatadaptatie en beschouw daarbij de rol van stadstuinieren in het grotere geheel van alle groene gebieden en plekken, *privaat én publiek*

¹ Zie ook het LMR advies van 27 januari 2020 “Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en biodivers Vergroenen”.

Deze groene gebieden en plekken vormen immers samen de totale groenstructuur van Leiden die de noodzakelijke ecosysteemdiensten levert voor een gezonde, duurzame en toekomstbestendige stad. In de dichtbebouwde stad Leiden is het woekeren met de (openbare) ruimte. Positief is dat u meer ruimte zoekt voor stadstuinieren. Deze omvangrijke plannen bieden kansen voor vergroening en het is zaak daaraan in bestemmingsplannen aandacht te besteden en eisen te stellen aan de projectontwikkelaar. Dat dwingt tot afwegingen en het creëren van nieuw te gebruiken mogelijkheden. Bijv. het gebruik van groene daken als stadstuin. Hierbij is meer mogelijk dan de bekende sedumdaken.

Aanbeveling 2. Geef in bestemmingsplannen expliciet ruimte voor stadstuinieren. Activeer en stimuleer de particuliere sector om versterking tegen te gaan.

In de visie is aangegeven dat de beschikbare capaciteit en financiële middelen beperkt zijn en dat bezuinigingen als bedreiging worden gezien. Dat vindt onze raad uiteraard teleurstellend, temeer daar tevens is aangegeven dat tuinen niet alleen op vrijwilligers kunnen draaien en dat ondersteuning nodig is. De uitwerking van de visie krijgt daarom stapsgewijs gestalte. Onze raad merkt op dat daar risico's aan zijn verbonden en in elk geval dat kansen gemist gaan worden. We pleiten ervoor alle kansen die er zijn aan te grijpen om de benodigde vaart te maken.

De gemeente Leiden is al actief bezig om met 'Samen aan de Slag' tuinieren te bevorderen bij boomspiegels en geveltuinen in de directe woonomgeving. Dat is een goede zaak. Goed om dat te verbreden en daarbij niet alleen initiatieven toe te staan met vier of meer inwoners. Onder meer in het Singelpark zijn ook kleinere initiatieven die heel waardevol zijn. Daarnaast zijn er bijvoorbeeld in wijken wat grotere stadstuinen te creëren waar uitleg en begeleiding wordt geboden voor biodiversiteit tuinieren. Deze kennis en ervaring kunnen burgers dan in hun directe woonomgeving toepassen bij stadstuinieren. De gemeente kan initiatieven faciliteren en begeleiden.

Een goede kans om stadstuinieren een bijdrage te laten geven aan het verbeteren van de biodiversiteit en klimaatadaptatie is ook gelegen in goede voorlichting en educatie. Veel bewoners en stadstuinders willen hieraan graag een bijdrage leveren, maar weten onvoldoende wat biodiversiteit in essentie is en wat daarvoor bevorderende randvoorwaarden zijn, en hoe ze daaraan kunnen bijdragen. Ga hierbij vooral ook in op het spanningsveld tussen burgeresthetiek en biodiversiteit en klimaatadaptatie.

In de visie is aangegeven dat informatie via sociale media nuttig is. De raad onderschrijft dat, zeker als middel om jongeren te bereiken. In Groot Brittannië is een aantal jaar geleden een succesvol experiment geweest waarbij burgers natuurwaarnemingen konden verzamelen en delen. Deze vorm van crowd sourcing draagt bij aan het draagvlak voor het onderwerp biodiversiteit, in combinatie met natuurvriendelijk tuinieren. Een Nederlands voorbeeld is de nationale bijtelling. Deskundige ondersteuning, bijvoorbeeld vanuit Naturalis, blijft echter onmisbaar, ook voor het borgen van de continuïteit op langere termijn. Initieer het opstellen van quick guides als leidraden voor biodiversiteit- en klimaatadaptief stadstuinieren.

Aanbeveling 3. Organiseer deskundige begeleiding voor stadstuinders en vrijwilligers in parken. Maak actief gebruik van sociale media om jongeren te betrekken. Stel quick guides op.

Er bestaat in Leiden nog een goed ontwikkelde organisatie van tuinverenigingen. Gebruik hun kennis en netwerk om stadstuinieren in Leiden te bevorderen. Goed ook dat u met de Leidse Bond van Amateurtuinders kijkt naar verduurzaming van volkstuinterreinen, vermindering van de verharding daarin en het versterken van de verbinding met de omgeving. Breng wijksgewijs koppelingen aan met tuinverenigingen die bewoners met raad en daad helpen bij het stadstuinieren. Onder het motto "jong geleerd, oud gedaan" is het van belang om de inzet van schooltuinen te bevorderen. Dan leren kinderen spelenderwijs waar hun voedsel vandaan komt. Ook de kinderboerderijen kunnen hierbij een nuttige rol spelen. Kinderen die in stadsgebieden opgroeien met een goed ontwikkelde, natuurlijke inheemse biodiversiteit juist ook in bodems (zowel in b.v. volkstuinen, schooltuinen, op eetbare schoolpleinen, in parken, plantsoenen, speeltuinen als straten en tuinen waar kinderen spelen) aanzienlijk meer weerstandsvermogen opbouwen tegen allerlei nare infectieziekten dan hun leeftijdgenoten in biodiversiteitsarme steden².

Aanbeveling 4. Regisseer als gemeente verbindingen tussen IVN/KNNV, de tuinverenigingen en wijken om stadstuinieren te ondersteunen.

² <https://medicalxpress.com/news/2020-05-microbiome-rewilding-biodiverse-urban-green.html>

Tot slot wijzen wij er op dat 2021 het Jaar van de Tuin zal zijn. Maak daar gebruik van, zoals u dat ook dit jaar heeft gedaan met het Jaar van het Dak om het toepassen van zonnepanelen en groene daken te stimuleren.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized capital letter 'R' followed by a long horizontal stroke that tapers to a point on the right.

Rob Boerée, voorzitter Leidse Milieuraad